Συνεντευξη Πανίκου με Ανώμην Καλαφη

ΚΥΠΡΙΕΝ ΚΑΤΑΦΗΣ – ΑΠΡΙΛΗΣ 1991.

Π.Π. Κύπριεν, παρ' όλο που η μουσική σου δρασληριότητα αγκαλιάζει όλες τις ηπείρους δεν ξεχνάς ποτέ την κύπρο τα φεσιτάλ σου κάτω στο νησί. Είναι πάντα ένα καλλιτεχνικό γεγονός. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο θα ενδιέφερε το κοινό μας μια ενημέρωση για το πώ βρισκόσουν λ.χ. τελευταία, που ήταν η τελευταία σου εμφάνιση, τι προγραμματίζεις στο προσεχές μελλο.

Ε.Κ. Βεβαίως είναι πολλές οι ερωτήσεις. Είναι γεγονός, ότι προσπαθώ πάντοτε να βρίσκομαι στην κύπρο κάθε 2-3 χρόνια για ένα ταλαχίστο κονσέρτο. Τελευταίως, όπως γνωρίζετε, τον περασμένο Οχτώβρη, είχα δώσει ένα κονσέρτο στην κύπρο με μέλη της Φιλαρμονικής Ορχήστρας του Βερολίνου. Και ήταν ένα πρώ συγκινητικό γεγονός ο τρόπος με τον οποίο μας δέχτηκε το κοινό. Δεν θα ξεχάσω τον ενθουσιασμό. Ήταν κάτι το αφάντασιο.

Τώρα πώ βρισκόμουνα τελευταία. Τα συνηθισμένα. Δηλαδή αεροπλάνα, ξενοδοχεία, μεγάλες αίθουσες συναυλιών. Ήμουνα στην Γερμανία, σε μεγάλα φεστιβάλ, πήγα στην

λατωνία. Ξέρετε, ότι οι λάτωνες είναι πολύ μουσικόφιλοι. Και σε σχέση με την λατωνία είναι σχεδόν υπεροπή να μη γνωρίζουμε εμείς γι' αυτό τον λαό όσα αυτοί ξέρουν για μας. Για την καλτώρα και την μουσική της Ευρώπης, για τον Ελληνισμό, για την κύπρο.

Υπάρχει όμως ένα μεγάλο ερώτημα. Γιατί αυτοί οι λαοί, οι λάτωνες, οι κορεάτες έχουν τόσο μεγάλη δίψα για τον δικό μας πολιτισμό κι' εμείς δεν ενδιαφερόμαστε για τον δικό τους. Μια απάντηση, που δίνω είναι ότι ~~και το ερώτημα έχει σημασία γιατί υπάρχει πιθανότης, κι' αυτό το πιστεύω ολοένα και περισσότερο, ότι~~ ο δικός μας πολιτισμός, η δική μας μουσική, λογοτεχνία κλπ. κλπ. ίσως να είναι πιο οικουμενική. Και η δική τους να είναι ~~[illegible]~~ υπερβολικά εθνική. Βέβαια πιθανό να είναι λίγο σωβινιστική αυτή η σ'πολη, σαν Ευρωπαίος.

~~[illegible]~~

~~Ο Μπετόβεν [illegible] έλεγε για την μουσική, ότι πρέπει να [illegible] κατ' ευθείαν από την καρδιά στην καρδιά~~ Αλλά, κύλαξε! ~~[illegible]~~ Πανταί ~~[illegible]~~ όπου έχω πάει πρόσεξα επίσης, ότι αγαπούν το Λοπέν. Πανταί αγαπούνε τον Μόζαρτ, πανταί αγαπούνε τον Μπετόβεν. Πρέπει να υπάρχει κάτι σ' αυτούς τους συνθέτες που τους κάνει πιο πλατείς και οικουμενικούς. Κι' αυτό εξηγά πολλά πράγματα.

Βέβαια είναι ενδιαφέρο νακούς μουσική από τις Ινδίες, την Ιαπωνία, κι' έχουμε κάτι το κοινό στις καταβρές με τις Ινδίες. Οι Ιάπωνες επίσης από το 1860 είχαν ~~[illegible]~~ πάρει την απόφαση να φλάσουν την Δύση. Σ' όλους τους τομείς: Τεχνολογία, επιστήμη, τέχνες κτλ. Όταν σκεφτείτε, ότι η εταιρεία Γιαμάχα έχει κατασκευάσει ως τώρα εκατοντάδες, εκατοντάδες πιάνα και ότι είχαν αρχίσει στο τέλος ~~[illegible]~~ του 1800. Είναι απίστευτο πράγμα, τότε στο 1880, 90 οι Ιάπωνες νασχολούνται μέτα όργανο μουσικής, που είναι εκατόν τοις εκατόν ευρωπαϊκό.. Κι' έχω προσέξει, ότι έχουν τρομερή δίψα.

Π.Π.

Θάθελες να σχολιάσουμε λιγάκι αυτό το τρομερό ενδιαφέρον, που παρουσιάζεται στην Ιαπωνία γύρω από τα θέματα μουσικής και καλές τέχνες. Η Ιαπωνία το ξέρουμε όλοι, ότι είναι μια χώρα πολύ αναπτυγμένη βιομηχανικά, δηλαδή είναι μια χώρα που στην Τεχνολογία έχει φλάσει στο ανώτατο σημείο. Και είναι επίσης παραδεκτό, ότι οι κοινωνίες που έχουν αναπτυχθεί πολύ Τεχνολογικά κατά κάποιο ~~[illegible]~~ τρόπο παραμερίζουν το αισθητικό κριτήριο, δηλαδή παραμερίζουν τις τέχνες, ~~[illegible]~~ διεσέρχεται στην σκέψη ο ορθολογισμός. Οι Ιάπωνες όμως κι' αυτά

Ιαπωνίω κίατό αλλος, ότι έχει μεγάλη ανάπτυξη το δέαλρο λιχ., προχωρούν και στον καλλιτεχνικό τομέα. Πώς το ερμηνεύεις αυτό; Έχεις, αντιλαμβάνομαι, αρκετή επαφή με την Ιαπωνία.

L.K. ~~Έχω~~ Δεν μπορώ να το εξηγήσω αλλά έχω προσέξει, ότι η δίλλα τους για γνώσεις είναι κάτι το οποίο μπορεί να συγκριθεί μ' ένα βρέφος, που μόλις γεννήθηκε και το κάθε τι που βλέπει του προκαλεί ~~[illegible]~~ έκπληξη. Δεν ~~[illegible]~~ υπάρχει ούτε βαριεστημάρα ούτε κώραση που έχουμε εμείς εδώ στην Δύση.

D.D. Δηλαδή υπάρχει ένα παρθένο κύταγμα.

L.K. Πολύ ωραία έκφραση, μάλιστα.

D.D. Πολύ ενδιαφέρον αυτό. Δηλαδή ξαναγεννιούνται με κάποιο τρόπο, ξαναμπαίνουν μ' ένα άλλο τρόπο μέσα στην ζωή. Και Ι'ανακαλύπτουν για πρώτη φορά αυτά τα ωραία πράγματα.

L.K. Μάλιστα αυτό είναι. Έχω προσέξει κιάχι μόνο στις τέχνες ... Όταν ήμουνα στο Τόκιο, κι εύτα πολύ δεσμός ανθρώπου εκεί, μη τους βλέπετε τους τουρίστες που τους κορσιδεύουμε λιγάκι με τις φωτογραφικές μηχανές συνέχεια που νιώ-

δουν ζένοι εδώ γιαλί δεν ζέραν και την γλώσσα. Όταν πηγαίνω στην Ιαπωνία αναγκάζομαι κάθε φορά ναγοράσω μιαν έζτρα βαλίτσα μόνο και μόνο για τα δώρα που παίρνω εκεί. ~~[illegible]~~

Π.Π. Στο ρεπερτόριο σου στην Ιαπωνία συμπεριλαμβάνεσι και Ιάπωνες συνθέτες;

Σ.Κ. Δεν υπάρχουνε δυστυχώς. Υπάρχουν μερικοί σύγχρονοι Ιάπωνες συνθέτες αλλά αυτό που θέλουν είναι να πας να τους δώσεις Μπετόβεν, Μόζαρτ, Ντεμπυσύ, Ραβέλ, Στοπέν, Σιώμαν καταλαβάτε; Θέλουν ένας Ευρωπαίος να τους ερμηνεύσει τους μεγάλους Ευρωπαίους συνθέτες.

Ένα άλλο παράδειγμα. Στο τελευταίο μου ταξείδι ~~[illegible]~~ πριν 15 μέρες, ήμουνα μέλος της κριτικής Επιτροπής του περίφημου Διεθνούς Διαγωνισμού Στοπέν στην Βαρσοβία. Οι δυο μεγαλύτεροι διαγωνισμοί ~~[illegible]~~ Στοπέν, πάνου είναι αυτός της Βαρσοβίας, που γίνεται κάθε πέντε χρόνια κι ο Διαγωνισμός Τσαϊκόφσκι της Μόσχας. ~~[illegible]~~ Για πρώτη φορά ο Διαγωνισμός Στοπέν είχε γίνει το 1927, 28 νομίζω κι ήταν τώρα ο 12ος στην σειρά. Είμασταν γοιπόν στην

Επιλοπή με το Εσκεβάζυ, ο Ομπιτζ της Γερμα-
νίας, η Μαρία Τίτο της Ιλαζίας, η Χιρόκο
Νακαμώρα της Ιαπωνίας, ο καθηγητές Βλασέγκο
και Ντορένσκυ της Μόσχας κτλ. και μας έκανε εντύπωση το
έξης. Από τους 110 πιανίστες, που πήραν μέρος
στον πρώτο γύρο διαλέξαμε για τον δεύτερο γύρο
40. Μετά από τους 40 καταλήξαμε σε 15
για τον τρίτο γύρο. Και στους 15 οι εφτά ήταν
Ιάπωνες. Και μετά διαλέξαμε εφτά για το
φινάλε και στους εφτά υπήρχαν δύο Ιάπωνες.
Να σημειώσω επίσης με περηφάνια, για τί
είμαι κι εγώ προϊόν της γαλλικής σχολής, ότι
στους εφτά φιναλίστ οι τρεις ήταν από το
Εθνικό Ωδείο Παρισίων, μια Γαλλίδα, ένας
Ιλαζός και ένας Ιάπωνας. Κι αυτό, που μας
έκανε εντύπωση επίσης είναι ότι οι Ιάπωνες,
που είχαν πάντα πολύ καλή τεχνική αλλά δεν
είχαν προσωπικότητα τώρα αρχίζουν και
βγάζουν και προσωπικότητες. Μια εποχή οι
νέοι Ιάπωνες καλλιτέχνες πάλαινε όλοι με
τον ίδιο τρόπο. Δεν μπορώσες να τους ξεχω-
ρίσεις. Εγώ τώρα έχουν και κάτι το προσωπικό
να πούνε. Κι επίσης αυτό, που μας έκανε

εντύπωση είναι, ότι στα ξενοδοχεία ο έναν στους τρεις ήταν τάπωνας. Από τον τύπο, από την τηλεόραση, από μουσικές εταιρείες κτλ.

Π.Π. Δηλαδή είναι ένα έθνος που ανέρχεται όχι μονάχα στην τεχνολογία αλλά και στον χώρο της κουλούρας. Πες μου όμως παρεπιμπτόντως αυτοί ~~[illegible]~~ οι Διαγωνισμοί Βαρσοβίας, μόσχας πώς χειλουργούν μέσα σ'αυτό το νέο κλίμα, που δημιουργήθηκε τώρα στην Ανατολική Ευρώπη;

Σ.Κ. Νασωπω. Ο Διαγωνισμός Τσαϊκόφσκι υπάρχει από το 1958 και Βαρσοβίας 27, 28. Δεν υπάρχει καμιά αλλαγή όσον αφορά την διοργάνωση, που ήταν πάντοτε καλή, η ακτινοβολία του Διαγωνισμού, η σημασία του είναι εκεί. Η ερώτηση όμως που εκανες είναι πολύ σημαντική ~~[illegible]~~ διότι επρόσεξα, ότι οι νέοι Σοβιετικοί πιανίστες, που πήραν μέρος στον διαγωνισμό Σιοπέν ήταν μαλλον μια μεγάλη καταστροφή. Υπήρχαν μονό δύο κοπέλλες, που παίζανε πολύ καλά. Όλοι οι άλλοι ήταν κακοί. Και το συζήτησα αυτό με τον καθηγητή Βλασένκο του Κονσερβατορείου Τσαϊκόφσκι της

μόσχας. Του λέω, γιαλί, πριν 20 χρόνια στους διεδνεύς διαγωνισμούς πιάνου οι καλύτεροι ήταν πάντα οι Ζοβιελικοί. Τι συμβαίνει σήμερα; και μου απάντησε. Σήμερα με την Δημοκρατία ο καθένας έχει δικαίωμα, ~~[illegible]~~ αν έχει χρήματα, ναγοράσει εισιτήριο για την Βαρσοβία και να πάρει μέρος στον διαγωνισμό. Πριν ~~[illegible]~~ κάναμε μια πολύ αυστηρή επιλογή.. Μ'αυτό φυσικά δεν δείλω να ταχθώ εναντία στην περεστροΐκα.

Π.Π. Ας μιλήσουμε τώρα Κυπριέν για το συνθετικό σου έργο, όπου έχεις μια επίδοση. Έχω υπ'όψη μου την "Ραψωδία" σου, την Κυπριακή Ραψωδία..

Λ.Κ. Την "Κυπριακή Ραψωδία" την είχα γράψει και αφιερώσει στους πρόσφυγες μας. Το 78 είχαμε δώσει δύο κονσέρτα στο Παρίσι με τον Μίκη Θεοδωράκη. Δυστυχώς όμως πρέπει να πω δεν διαθέτω χρόνο για σύνθεση. Είναι παλά τα σημαντικά έργα για πιάνο, που δείλω να εκτελέσω και να ηχογραφήσω με τον δικό μου τρόπο. Τώρα όμως προσπαθώ ναφιερώσω περισσότερο χρόνο στην σύνθεση. Υπάρχει ένα περιοδικό

στην Ιαπωνία, το "Γιοπέν" που μου ζητά να του στέλλω κάθε δυο μήνες δικές μου συνδέσεις. Που δημοσιεύουν. Και το κάνω αυτό με πολύ μεγάλη ευχαρίστηση. Θα σας δώσω κι' ένα μικρό παράδειγμα.

Τον Απρίλη υπάρχει στην Ιαπωνία το φαινόμενο "Ανθισμα των κερασιών" κι' έχουν γι' αυτό το φαινόμενο μια λέξη "Ζακώρα". Αυτό το φαινόμενο διαρκεί μόνο δέκα μέρες. Κι' έχουν κι' ένα τραγούδι που λέγεται "Ζακώρα", πάνω πολύ γνωστό. Τον περασμένο Απρίλη λοιπόν του 1990 τους έστειλα μια μικρή σύνθεση, την οποία ονόμα "Ζακώρα συνιβερσαλις". Αυτό που ήθελα να ~~[illegible]~~ κάνω είναι ναντιστρέψω αυτό που κάνουν αυτοί για μας. Δηλαδή επήρα αυτό το τραγούδι και το έγραψα σε τρία μέρη. Πρώτο μέρος αλά Ιαπωνικά, δεύτερο μέρος ~~αλά~~ σε γερμανικό στυλ και το έκανα σε στυλ Μπετόβεν κι' έβαλα μαζί αποσπάσματα από την πεμπτη Συμφωνία του Μπετόβεν κι' από άλλα και το τρίτο μέρος το ανακάτεψα με στοιχεία Γιοπέν και Ραχμανίνωφ. Και χάρηκαν πάρα πολύ γιατί ήταν η πρώτη φορά που ένας Ευρωπαίος

πηγαίνει προς αυτούς. Έτσι το κύμα αντιστράφηκε. Απέδω τώρα προς τα εκεί.

Π.Π. Δηλαδή αυτό σημαίνει πως μέσα σου λειτουργεί το κέντρισμα ~~το~~ της σύνδεσης.

Ι.Κ. Βέβαια κι αυτό με καίει. Αλλά κύταξε ο 19ος, ο 18ος, ο 17ος αιώνας, τα πρώτα 50,60 χρόνια του 20ού αιώνα είδανε πρώ μεγάλους συνδέτες. Τώρα μου φαίνεται, ότι υπάρχει κάποιο αδιέξοδο! Μια ύφεση, μια πτώση. Δυστυχώς η γλώσσα της σημερινής μουσικής, της σύγχρονης μουσικής, δεν μιλώ για την ποπ μουσική, μιλώ για την σύγχρονη λεγόμενη κλασσική μουσική, ~~δυστ~~ δεν είναι καλανοητή από το κοινό. Το κοινό δεν την δέχεται. Πρώ λίγοι είναι αυτοί που δα ενδιαφερδούν για ένα σύγχρονο μουσικό έργο ενώ ο Γιοπέν αγγίζει όλο τον κόσμο.

Π.Π. Αυτό το φαινόμενο παραλυρείται κιεδώ στην Γαλλία; Αυτή η μείωση του φιλόμουσου κοινού.

Ι.Κ. Αυτό το φαινόμενο παραλυρείται πανταί. ~~Δε~~ Έχω προσέξει επίσης ως ερμηνευτής ότι ~~[illegible]~~ καταλαμβαίνω. ίδιος πρώ περισσότερο αυτή την μουσική όταν την ερμηνεύω

παρά όλαν την ακούω. Αλλά δεν μπορεύς να ζηλή-
σεις από τον κάθενα να ερμηνεύσει την σύγχρονη
μουσική. Και νομίζω, ότι ο κάθε σύγχρονος
συνθέτης θα πρέπει να φροντίσει να βρει
κάποτος λύσεις, που θα τον φέρουν σ' επαφή
με το κοινό. Γιατί υπάρχουν μερικοί κανόνες,
η μελωδία, η αρμονία, ο ρυθμός, που όλαν
τους παραβιάσεις υπερβολικά θα υπάρξει ένα
σημείο χωρισμού.. Αυτό δεν σημαίνει φυσι-
κά, ότι η μουσική που γράφουν δεν αξίζει.
Εγώ μιλώ τώρα σαν άνθρωπος που θάθελε
αυτή η μουσική να πηγαίνει περισσότερο προς
το κοινό. Κι όλαν δεν πηγαίνει ο συνθέτης θα
πρέπει να φροντίσει να βρει ~~κάποτος~~ άλλες
λύσεις. Ίσως θα πρέπει να επανέλθουν σε
~~πιο~~ κάποτους ~~αρχές~~ κανόνες. ~~Νομίζω ότι το να θέ-
λεις να κάνεις συνεχώς κάτι το πιο κανώριο
και να παραβιάζεις τους κανόνες που υπάρ-
χουν δεν~~

Π.Π.

Υπάρχουν ~~κάποτος~~ προβληματισμοί ~~γύρω~~
~~το~~ και αναζητήσεις γύρω απ' αυτό το συγκεκριμέ-
νο θέμα;

Λ.Π.

Βέβαια και υπάρχουν. Και μερικοί

επιστρέφουν σε πιο παραδοσιακούς κανόνες.

Π.Π. Φαίνεται ότι η μουσική δεν επιδέχεται πολύ τους πειραματισμούς;

Ι.Κ. Τους δέχεται αλλά.. Οι πειραματισμοί είναι καλά για την έρευνα. Για ηλεκτρονικά μέσα και τα λοιπά. Αλλά κυλάζτε. Όταν ένας συνθέτης, όπως ο Πιέρ Μιεφέρ, που είναι ένας πολύ μεγάλος συνθέτης, ~~[illegible]~~ γράφει κείμενα ηλεκτρονικά σ'ολη τα την ζωή, όταν αυτός τώρα, σε ηλικία 75 χρόνων λέει δημοσίως "χρειάστηκα 75 χρόνια για να καταλάβω, ότι δεν υπάρχει τίποτα πιο ωραίο από το "Ντο, Ρε, Μι, Φα, Σολ, Λα, Σι, Ντό". Νομίζω ότι δεν χρειάζεται άλλη απάντηση.

Π.Π. Αυτό μας φέρνει ίσως στο φαινόμενο Ξενάκη.

Ι.Κ. Μεγάλο φαινόμενο ο Ξενάκης. Τον εκτιμούν πάρα πολύ εδώ.

Π.Π. Πες μου μερικά πράγματα για τον Ξενάκη, πώς τον αντικρύζεις εσύ τον Ξενάκη; σαν ερμηνευτής;

Ι.Κ. Εγώ είμαι πολύ περήφανος, που έχου-

με ένα εξηνα συνδέτη όπως του Ξενάκη. ~~[illegible]~~ Είμαι πού περνίφανος και δαυμάζω το κουράγιο του, γιατί δείχει μεγάλο κουράγιο αυτή η υπόθεση, να γράψεις αυτή την μουσική, ~~[illegible]~~ που δέχονται πού λίγοι. Και να συνεχίζεις. Εγώ δαυμάζω πολύ του Ξενάκη κι έχω κι ένα χειρόγραφο του Ξενάκη, που είχα αγοράσει το 1975, 76. Εγινε μια δημοπρασία υπέρ των προσφύγων της κύπρου και το είχα πάρει. Είναι μια σελίδα, από ένα μουσικό του έργο. Δεν έχω παίξει ακόμα

έργο Ξενάκη, δεν ελυχε γιατί είμαι προς το παρόν στους ρομαντικούς - κλασσικούς. Εχω παίξει γενικά πού λίγη σύγχρονη μουσική. ~~[illegible]~~ Σκέφτομαι όμως να βάλω στο ρεπερτόριο μου έργο του Ξενάκη.

Π.Π. Απ' ότι αντιλαμβάνομαι οι παρτιτούρες του Ξενάκη γίνονται με βάση μαθηματικούς υπολογισμούς. Πώς γίνεται αυτό το πράγμα;

Ο.Κ. Νομίζω δάταν καλύτερα να ~~[illegible]~~ ρωτήσεις τον ίδιο. Και θα σου εξηγήσει καλύτερα από μένα. Δεν είμαι σε θέση προσωπικά να κάνω αναλύση του έργου του Ξενάκη.

Θάδεχα όμως να προσδέσω ότι εκτός του Ξενάκη έχουμε ένα άλλο ~~[illegible]~~ πρώ μεγάλο σχήνα σύνδετη. Και ~~[illegible]~~ αναφέρομαι στον Μίκη Θεοδωράκη. Φυσικά αυτό δεν είναι καινούριο. Όλος ο κόσμος ξέρει τον Θεοδωράκη. ~~Και είναι ένα ωραίο παράδειγμα αυτό που λέγαμε για τους Ιάπωνες πριν από λίγο~~. Ο Θεοδωράκης έγραψε μια μουσική που είναι σχηνική εκατόν τοις εκατόν αλλά αυτή η μουσική αρέσει παντού. Αρέσει στους Ιάπωνες, στους Ρώσους, στους Λατινοαμερικάνους, στους Κινέζους, στους Αφρικανούς, παντού. ~~Έχει λοιπόν~~ Υπάρχει λοιπόν στον Θεοδωράκη κάτι το πρώ οικουμενικό. Κάτι όμως που ίσως να μη γνωρίζει το κοινό μας είναι, ότι έγραψε μερικά σπουδαία συμφωνικά έργα, που δεν έχουν καμιά σχέση με τα λαϊκά και τα πριτικά του έργα. Υπάρχουνε μερικές συμφωνίες, όπως η Δεύτερη του, το "Τραγώδι της Γης", που είναι μνημειώδες έργο. Το παίξαμε στο Ηρώδειο, στο Φεστιβάλ Αθηνών πριν μερικά χρόνια. Κι υπάρχει επίσης ένα πρώ ωραίο κονσέρτο για πιάνο και ορχήστρα, που εκτέλεσα με την ορχήστρα, Φιλαρμονική του Βερολίνου. Την ορχήστρα του Φον Κάραγιάν, πριν έξη χρόνια νομίζω ~~Κι εξπίζω ότι ο Θεοδωράκης~~

Π.Π. Κι ειπίζω ο Θεοδωράκης να γίνει ακόμα πιο γνωστός ως συνθέτης συμφωνικών έργων.

Π.Π. Το παράπονο του Θεοδωράκη είναι ότι, του ξέρουν περισσότερο σαν τραγουδοποιό. Κι ότι δεν ξέρουν το αλλο του έργο.

L.K. Και είναι κρίμα γιατί στους μουσικούς κύκλους βάλουν πολύ ευκολα ετικέτες. Θα χρειαστεί ίσως κάποτος χρόνος ναντιληφθούν την αξία του κιεδώ.

Π.Π. Κάτι αλλο τώρα.

Τα πάντα βρίσκονται σε μια πορεία εξελικτική. Απ' ότι φαίνεται η μουσική είναι ακόμη δυναμή εκεί όπου γειτουργεί ο 19ος αιώνας. Δηλαδή εκεί είναι η μεγάλη δύναμη της μουσικής. Η μεγάλη δύναμη επίσης των εικαστικών τεχνών βρίσκεται μέσα σ' εκείνο τον αιώνα. Είναι πολύ ταμπερή αυτή η ερώτηση, Εσύ τώρα που μιλαίνουμε στο 2000 πώς βλέπεις αυτόν τον αιώνα σε σχέση με τις τέχνες;

L.K. Είναι πολύ καλή ερώτηση αυτή. Συδέποτε στην ιστορία της ανθρωπότητας το κοινό δεν ενδιαφέρθηκε τόσο πολύ όσο σήμερα για την μουσική, για τις τέχνες. Όταν βλέπεις πόσα κονσέρτα γίνονται στον κόσμο, το

πόσο ο κόσμος πηγαίνει, όταν βρέπεις, ότι οι
οπερες ειναι πάντα γεμάτες, ότι δεν υπάρχουν αρκε-
τές θέσεις, το πώς πωρούνται οι δίσκοι, σ'αυτά
ειναι πρό ευχάριστα. Γιατί σ'αυτά; Διότι μετά
την μεγάλη τεχνολογική πρόοδο ο κόσμος αρχίζει
και νιώθει και πάλι την ανάγκη για κάτι άλλο,
για κάτι πιο πνευματικό. Και ο μουσικός έχει
καθήκο να βάλει ενέσεις μέσα στην κοινωνία,
ενέσεις του ωραίου και της ζεστασιάς. Καταλάβες
τι εννοώ;

Π.Π.

Πρό ωραία το είπες. Δηλαδή να τραβά
τον ανθρώπο που απογειώνεται μέσα από την
τεχνολογία ή να τον φέρνει κάτω στις ρίζες του,
στανθρώπινα μέτρα.

Σ.Κ.

Μάλιστα κι αυτό μπορεί να το καταφέρει.
Και θάναι ίσως παράδοξο αυτό που θα πω...
Ο μεγάλος καλλιτέχνης, μπορεί ναναι μουσι-
κός, ηθοποιός, συγγραφέας, ειναι αυτός που
δημιουργεί μια αλμόσφαιρα με το έργο του, ενα
δεύτερο κόσμο. Και αυτός που παρακολουθεί και
ακούει αρχίζει να ονειρεύεται. Κι όταν το
πετύχει αυτό τότε έχει πετύχει του σκοπό του.

Π.Π. Δίνει τον ανθρώπο σοκληρωμένα ~~εννοώ~~ ενώ η τεχνολογία τεμαχίζει τον ανθρώπο, τον αποστά από μέσα στην ουσία του ενώ η τέχνη είναι αυτή που σοκληρώνει τον ανθρώπο, τις σχέσεις του κλ. Πολύ ωραίες οι τοποθετήσεις σου Κυπριέν και για να κλείνουμε αυτή την πολύ ενδιαφέρουσα κοσβέντα μας ας πάμε λίγο κάτω στο υπόν μας. Κι εκεί γίνονται κάποιες προσπάθειες..

Ι.Κ. Και πολύ ωραίες προσπάθειες.

Π.Π. Γίνονται πολλές εκδηλώσεις, γίνονται δρασεκριότητες, ~~ε~~ συνεχώς κάποιοι έρχονται, πώς θάβλεπες αυτό το πράγμα ναναβαθμίζεται, ναποκτήσει δηλαδή και η κύπρος μια ~~#~~ κουλτούρα.

Ι.Κ. Νομίζω πρέπει να ξεφορτωθούμε αυτό το κόμπλεξ, που έχουμε, για τό τι δηλαδή είμαστε πιο πίσω ~~[illegible]~~ σε σχέση με αλλες ευρωπαϊκές χώρες. Διότι αυτό που πρόσεξα τελευταία είναι ότι υπάρχει ένα πολύ μεγάλο κίνημα στην κύπρο. Ξέρεις πόσα παιδιά κάνουν μάθημα πιάνου; Τα ωδεία μας είναι γεμάτα. Ξέρεις πόσο πωλούνται τα πιάνα;

Είναι απίστευτο. ~~[illegible]~~ Νομίζω, ότι σιγά σιγά ο κόσμος μας ενδιαφέρεται όχο και περισσότερο. Κι αυτό είναι πολύ ευχάριστο.

Π.Π. Έχεις την άπαγη, ότι δα μπορούσε να σταδεί κρατικό Ο δείο στην κύπρο; Έχουμε παρεί ιδιωτικές εχαρές, αυτά τα πράγματα όμως είναι κάπως ασυντονισία και δα μπορούσε να τεδεί όχη αυτή η δρασιηριότητα σ'ένα υψηλότερο επίπεδο.

~~Ι.Κ.~~ ~~Ισως δα μπορούσε να γίνει κι αυτό αλλά κόλα-~~

Ι.Κ. ~~Ξε~~ Ισως δα μπορούσε να γίνει κι αυτό.

Π.Π. Κάποιο μηνύμα Ιωπριέν, δαδείξες να στείλεις κάποιο μηνύμα κάτω.

Ι.Κ. Ναι, ποτέ δεν ξεχνώ τις ρίζες μου κιόποτε συναντώ μια προσωπικότητα πολιτική, κοινωνική, επιστημονική πάντοτε κάνω μια τρομερή προπαγάνδα για την κύπρο, για να μη ξεχνιέται. Και είμαι πολύ περήφανος που βρέπω ότι καταρδώσαμε παρ'όλα τα κακά που μας βρήκαν να φλάσουμε σ'ένα πολύ υψηλό οικονομικό επίπεδο. Πιστέψτε με είναι πολύ λίγες οι χώρες στον κόσμο όπου οι άνδρωποι ζουν τόσο καλά όσο στην κύπρο.